

Poročilo o delu

sodelavcev ZRC SAZU, Raziskovalne postaje
Nova Gorica od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020

PERSONALNI SESTAV

V letu 2020 so strokovno in raziskovalno delo na ZRC SAZU, Raziskovalni postaji v Novi Gorici (dalje RP) opravljali: doc. dr. **Danila Zuljan Kumar** (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, koordinatorka delovnih aktivnosti na RP); dr. **Jasna Fakin Bajec** (Inštitut za kulturne in spominske študije); dr. **Katarina Šrimpf Vendramin** in doc. dr. **Špela Ledinek Lozej** (Inštitut za slovensko narodopisje); dr. **Petra Testen Koren** (Inštitut za kulturno zgodovino, polovično sodelavka Filozofske fakultete); pridr. prof. dr. **Neva Makuc** in dr. **Petra Kolenc** (Zgodovinski inštitut Milka Kosa); dr. **Alenka Di Battista** (konservatorica ZVKDS, OE Nova Gorica, do 30. 4. 2020 v dopolnilnem delovnem razmerju na ZRC SAZU) in **Klavdija Figelj** (do 30. 4. 2020) (Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta) ter prof. dr. **Branko Marušič**, znanstveni svetnik v pokoju.

GOSTOVANJA NA UNIVERZAH IN OSTALIH RAZISKOVALNIH INŠTITUCIJAH

Danila Zuljan Kumar:

Od 1. 1. do 31. 1. 2020 je gostovala na Univerzi v Padovi, Oddelku za jezikovne in literarne študije.

PEDAGOŠKO DELO NA UNIVERZI V NOVI GORICI

Neva Makuc:

V okviru programa Kulturna zgodovina na Fakulteti za humanistiko je nosilka predmetov *Uvod v študij zgodovine* in *Zgodovina historiografije*.

Petra Testen Koren:

V okviru programa Kulturna zgodovina na Fakulteti za humanistiko je v poletnem semestru 2019/2020 izvajala seminar/vaje pri predmetu *Kulturna zgodovina slovenskega prostora*.

PEDAGOŠKO DELO NA PODIPLOMSKI ŠOLI ZRC SAZU

Špela Ledinek Lozej:

V okviru modula Slovenske študije – tradicija in sodobnost je nosilka predmeta *Dediščine, dedišinski procesi in prakse*.

MENTORSTVO

Danila Zuljan Kumar:

Mentorica mladi raziskovalki Urški Vranjek Ošlak na doktorskem študiju v okviru ZRC SAZU, Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša.

Špela Ledinek Lozej:

Mentorica Mancil Filak na doktorskem študiju na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo (v okviru Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani).

ČLAN KOMISIJE

Danila Zuljan Kumar:

Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko: mentorica Tanji Maučec pri diplomskem delu *Botanična terminologija v govoru vasi Šempas* (zagovor: 15. 7. 2020).

Neva Makuc:

Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko: članica Znanstvenega sveta študijskega programa Humanistika III. stopnje.

Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko: članica komisije za zagovor diplomskega dela študenta programa Kulturne zgodovine.

PREDAVANJA, REFERATI NA KONFERencaH IN SIMPOZIJH

Jasna Fakin Bajec:

Western Kentucky University (ZDA), 18.–19. 8. 2020: predavanje *Landscape Perception and Traditional Knowledge for Sustainable Development of UNESCO Skocjan Caves Area, Slovenia* (prispevek nastal v sodelovanju z raziskovalci iz Mreže univerz Parka Škocjanske jame) in sovedenje spletne delavnice *Significance of Cultural Heritage in Karst Management: 2030 Agenda for Sustainable Development* (skupaj z D. Kranjc iz Parka Škocjanske jame) na spletni mednarodni konferenci *Conservation of Fragile Karst Resources: A Workshop on Sustainability and Community in support of UNESCO science programs*.

Ljubljana, 27. 10. 2020: predavanje *Kulturna dediščina, skupnost, EU projekti in lokalni razvoj* v okviru predmeta *Etnološke regionalne raziskave Slovenije* (2. stopnja, 1. letnik) na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, UL.

Gorica (Italija), 13. 11. 2020: predavanje *Kulturna dediščina – medij za sodelovalne in prijateljske odnose med skupnostmi* na 55. Incontro Culturale Mitteleuropeo, *Humanitas: Arte, Kultur, Sožitje, Tiara, Mosaico, (Mittel)Europeo*, v organizaciji Instituta per gli incontri culturali Mitteleuropei.

Špela Ledinek Lozej:

Koper in Indianapolis (ZDA), 30. 6. 2020: predavanje *Camino as sacred journey?: some reflections from Slovenia* na spletni konferenci *Sacred Journeys* v organizaciji Fakultete za turistične študije Turistica Univerze na Primorskem in Univerze v Indiani (skupaj z N. Rogelja Caf).

London (Združeno kraljestvo), 30. 8. 2020: predavanje *Slovenian foodways: Heritage-making at the crossroads of the Alps, the Mediterranean, the Pannonian Basin and the Balkan Peninsula* na 5. bienalni konferenci Association of Critical Heritage Studies (ACHS) *Futures* v organizaciji Univerze v Londonu.

Ljubljana, 9.–15. 11. 2020: *Mleko, kafe in sir: Razmislek o vizualni etnografiji*. Predavanje in etnografski film na posvetu *Vidiki vizualne etnografije v Sloveniji* v okviru Dnevov etnografskega filma 2020.

Neva Makuc:

Nova Gorica, Grad Kromberk, 18. 2. 2020: predavanje *Goriška v novem veku – identiteta večjezične in obmejne dežele* v organizaciji Goriškega muzeja.

Petra Testen Koren:

Trst (Italija), 24. 1. 2020: prispevek z naslovom *Trst/Trieste and (Slovene) servants after World War I* na mednarodni konferenci *Women and post-war transitions: work* v okviru projekta EIRENE (skupaj z A. Cergol Paradiž) na Università degli studi di Trieste, Dipartimento di studi umanistici. Ljubljana, Dvorana Slovenske matice, 2. 9. 2020: prispevek z naslovom *Beneške »dikle« v Matajurju (1950–1973)* na *Posvetu o Simonu Rutarju in Beneški Sloveniji*.

Katarina Šrmpf Vendramin:

Zagreb (Hrvaška), 28. 9. 2020: prispevek z naslovom *Kategorizacija humornega korona gradiva - metodološki izzivi* na mednarodni konferenci *COVID-19 u humanističkoj perspektivi: mutacije straha i kulturne promjene* na Institut za etnologiju i folkloristiku v Zagrebu.

Danila Zuljan Kumar:

Ljubljana, Dvorana Slovenske matice, 2. 9. 2020: prispevek z naslovom *Mladi in slovenska identiteta v Beneški Sloveniji* na *Posvetu o Simonu Rutarju in Beneški Sloveniji*.

Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, 17. 9. 2020: prispevek z naslovom *Bajeslovna bitja Terskih dolin = Mythic creatures of the Ter valleys* na mednarodnem znanstvenem simpoziju *Večnaslovniška odprtost pravljic*.

IZOBRAŽEVALNE DELAVNICE IN OKROGLE MIZE

Jasna Fakin Bajec:

Ajdovščina, april–maj 2020: izvedba (video-učne ure) izobraževalnega programa *Kulturna dediščina na razpotju med lokalnimi in kulturnimi procesi in medkulturnimi praksami* za dijake 3. letnikov gimnazije Srednje šole Veno Pilon (skupaj z M. Lemut Bajec).

Sežana, 10. 1. 2020: vodenje delavnice *O kulturni dediščini skozi svet sodobne tehnologije*, program ekonomski tehnik, pri predmetu *Robotika*.

Ajdovščina, 8. 10. 2020: Osnovna šola Šturje: predavanje *Gastronomski turizem in dediščina kulinarike v Zgornji Vipavski dolini* pri izbirnem predmetu *Turistična vzgoja*. Pomoč učencem pri pripravi raziskovalne naloge za program *Turizmu pomaga lastna glava* Turistične zveze Slovenije.

Občina Komen, 24. 10. 2020: predavanje *Kulturna dediščina kraške gmajne* in soorganizacija spletne delavnice *Dediščina in etnobotanika kraške gmajne* (v sodelovanju s Društvom Planta) v okviru kulinarčnega festivala *Mesec kraške kuhinje* in čezmejnega projekta Kaštelir.

Občina Komen, 21. 11. 2020: predavanje *Kraška zelišča in užitne divje rastline v življenjskih in letnih šegah in navadah* ter soorganizacija spletne delavnice *»Za vsako bolezen rožca raste«; o uporabi zelišč in divjih rastočih rastlin nekoč in danes* (v sodelovanju z Društvom Planta) v okviru kulinarčnega festivala *Mesec kraške kuhinje* in čezmejnega projekta Kaštelir.

Petra Kolenc:

Ljubljana, Slovenska matica, 2. 9. 2020: soorganizacija znanstvenega simpozija o Simonu Rutarju in Beneški Sloveniji (skupaj z D. Zuljan Kumar in Slovensko matico).

Špela Ledinek Lozej:

Park Julijskih Predalp (Italija), 8. 6. in 16. 6. 2020: virtualna delavnica v okviru projekta 100 % lokalno (skupaj s C. Luminatijem in F. Teston).

Bohinj in Triglavski narodni Park, 9. 6. in 16. 6. 2020: virtualna delavnica v okviru projekta 100 % lokalno (skupaj z M. Godina Golija, C. Luminatijem, E. Logar in F. Teston).

Ljubljana (ZRC SAZU), 22. 1. 2020: soorganizacija okrogle mize *Benečija, tako blizu in tako daleč* (skupaj z M. Bofulin in J. Ježovnikom).

Ljubljana (ZRC SAZU), 5. 2. 2020: soorganizacija in sodelovanje v razpravi o ustanovitvi telesa za etična vprašanja v raziskovanju (skupaj z R. Benčinom in M. Urbanc).

Ljubljana (ZRC SAZU), 12. 11. 2020: soorganizacija virtualnega dogodka *Znanost – med raziskovalno integriteto in plagiatorstvom* (skupaj z R. Benčinom, M. Pečetom, A. Pogačnikom, M. Seručnikom in M. Urbanc).

Danila Zuljan Kumar:

Ljubljana, Slovenska matica, 2. 9. 2020: soorganizacija znanstvenega simpozija o Simonu Rutarju in Beneški Sloveniji (skupaj s P. Kolenc in Slovensko matico).

Vila Vipolže, 19. 11. 2020: organizacija in izvedba virtualne okrogle mize z naslovom *Vloga kulture in umetnosti v izrednih razmerah* (v sklopu Gradnikovih večerov 2020).

PREDSTAVITVE, GOVORI IN DRUGI JAVNI NASTOPI

Alenka Di Batistta:

Nova Gorica, 19. 8. 2020: predstavitev žepnice *Občinska stavba v Novi Gorici* in voden ogled po občinski stavbi v okviru prireditve *Knjižnica pod krošnjami*.

Nova Gorica, 26. 8. 2020: sodelovanje pri predstavitvi žepnice *Občinska stavba v Novi Gorici* (skupaj z K. Mohar, S. Kerševanom in K. Kosič).

Jasna Fakin Bajec:

Komen, 14. 2. 2020: Govor na občinski proslavi ob spominu na požig Komna, Branika, Divč, Tomačevce in Malega Dola ter izgon krajanov v Nemčijo pred 76 leti.

Petra Kolenc:

Nova Gorica, 22. 12. 2020: predstavitev 44. številke *Goriškega letnika: zbornika Goriškega muzeja* (skupaj z A. Ferleticem in T. Gerbec) na Gradu Kromberk, Goriški muzej.

BIBLIOGRAFIJA

Alenka Di Batistta:

Bibijana (Biba) Bertok. V: *V ospredje: pionirke slovenske arhitekture, gradbeništva in oblikovanja*, Ljubljana 2020, str. 24–29.

Dušana Šantel Kanoni. V: *V ospredje: pionirke slovenske arhitekture, gradbeništva in oblikovanja*, Ljubljana 2020, str. 180–185.

Ljerkina Finžgar. V: *V ospredje: pionirke slovenske arhitekture, gradbeništva in oblikovanja*, Ljubljana 2020, str. 66–71.

Ravnikarjevi stanovanjski bloki v Novi Gorici. Ljubljana: Založba ZRC, 2020 (v tisku).

Klavdija Figelj:

Meblo, the Contemporary Design that Built the Identity of the City. V: Mohar, K., B. Vodopivec (ur.), *Mapiranje prostorov modernističnih mest v kontekstu načel CIAM-ove Atenske listine: zbornik prispevkov Mednarodne konference projekta Mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest v zgodovinskem okviru: Nova Gorica in njeni konteksti*, Nova Gorica, 11.–13. marec 2020 = *Mapping the*

spaces of modernist cities within the context of CIAM's Athens charter: proceedings of the International Conference of the Project Mapping the Urban Spaces of Slovenian Cities from the Historical Perspective: Modernism in Nova Gorica and its Contexts, Nova Gorica, March 11–13, 2020. 1. e-izd. Ljubljana: Založba ZRC. 2020, 142–155, spletni vir: <https://omp.zrc-sazu.si/zalozba/catalog/view/1912/7929/1202-2>.

Meblo, the Contemporary Design that Built the Identity of the City. V: *International Conference Mapping the Spaces of Modernist Cities within the Context of CIAM's Athens Charter : Programme and Abstracts = Mednarodna konferenca Mapiranje prostorov modernističnih mest v kontekstu načel CIAM-ove Atenske listine: program in povzetki*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2020, spletni vir: https://uifs.zrc-sazu.si/sites/default/files/programska_ng_web_ok.pdf, str. 20.

Judovsko pokopališče v Rožni Dolini. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 92–95.

Nastanek Nove Gorice. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 122–127.

SNG Nova Gorica in Goriška knjižnica Franceta Bevka. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 134–139.

Cerkev Kristusa Odrešenika. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 140–143.

Stanovanjska gradnja. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 144–149.

Industrijska kulturna dediščina. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 150–153.

Slikarstvo po drugi svetovni vojni. V: Seražin, H. (ur.), *Umetnost na stičišču kultur: Mestna občina Nova Gorica*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019, str. 162–167.

🌀 Jasna Fakin Bajec:

Vključevanje skupnosti v razvoj in upravljanje kulturne dediščine v aplikativnih evropskih projektih. V: *Glasnik Slovenskega etnološkega društva*, let. 60, št. 1, str. 90–100.

An integrated approach to the revitalization, safeguarding and management of cultural heritage: how to establish a durable and active local group of stakeholders. V: *Annales, Ser. hist. sociol.*, 2020, let. 30, št. 2, str. 285–298.

Procesi ustvarjanja kulturne dediščine na razpotju med neoliberalizmom in prostovoljstvom v okviru dediščinskih društev. V: *Etnolog*, 2020, let. 30, (v tisku).

Kulinarični potep po Vipavski dolini, Krasu in Goriških brdih. V: Kladnik, D. (ur.), *Slovenija IX: ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva, Vodniki Ljubljanskega geografskega društva*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 139–168.

Liški pust. Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine, Register nesnovne kulturne dediščine, maj 2020 (skupaj z N. Testen, Občina Kanal ob Soči).

Vzreja avtohtone Soške postuvi. Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine, Register nesnovne kulturne dediščine (skupaj z Ribiško družino Tolmin, Ribiško družino Soča, Občina Kanal ob Soči).

»Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga!« O dediščini pekarstva v Zgornji Vipavski dolini. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 40–47.

Uredniško delo:

Community-sourced cultural heritage valorization model. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, spletni vir: <https://doi.org/10.3986/9789610504450>.

Priročnik za vrednotenje kulturne dediščine s pomočjo vključevanja lokalne skupnosti, spletni vir: <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/NPA-Handbook2020-A5-SI-72dpi.pdf>.

Petra Kolenc:

Velika ledena jama v Paradani med ledarstvom, speleologijo in turizmom. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 15–25.

Cerkev sv. Antona Padovanskega na Lokvah. V: *ProLoko* 2020, (v tisku).

Uredniško delo:

Goriški letnik: Zbornik Goriškega muzeja, št. 44. Nova Gorica: Goriški muzej Kromberk, 2020 (skupaj s T. Gerbec in A. Ferleticem).

Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici, 17 (2020), Nova Gorica: ZRC SAZU, 2020.

Špela Ledinek Lozej:

Planšarstvo v Furlaniji-Juljski krajini. V: *Življenje v Alpah: Življenje v Alpah nekoč in danes – od prve obljudenosti visokogorskega sveta pred več tisoč leti do trajnostnega razvoja turizma danes: Zbornik posveta 6. oktobra 2017 v Stari Fužini v Bohinju*. Bohinjska Bistrica: ArheoAlpe, zavod za kulturo, izobraževanje in turizem Bohinj; Stara Fužina: Turizem Bohinj. str. 94–101.

Tolminc cheese scuffles behind closed doors. V: *Palaver*, 9/2 (2020), str. 209–224.

Planinska paša in predelava mleka. *Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine*, 7. 4. 2020 (skupaj z A. Jerin).

Cevc, Tone (1932–2007). V: *Slovenska biografija*, spletni vir: <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1022640/> (skupaj z M. Godina Golija).

Živeti s Šavrinko. *Heriskop*, spletni vir: <https://dediscina.zrc-sazu.si/sl/2020/09/ziveti-s-savrinko/#page-content> (skupaj z N. Rogelja Caf).

Znamčenje tolminskega sira. *Traditiones* 49/3 (2020), (v tisku).

Od planine do Planike in onkraj. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 48–57.

Uredniško delo:

Traditiones: zbornik Inštituta za slovensko narodopisje, št. 49 (3) (gostujoča sourednica, skupaj s K. Šrmpf Vendramin). Ljubljana: Založba ZRC, 2020.

Neva Makuc:

Goriška deželna zavest in identitetne dinamike na habsburško-beneškem obmejnem prostoru v luči (samo) oznak šolajoče se mladine. V: *Acta Histriae* 17 (2020), št. 1, str. 127–140.

Drobci iz korespondence Franca Kosa in Henrika Tume: Frančišek Borgia Sedej. V: *Goriški letnik: zbornik Goriškega muzeja* (2019), št. 43, str. 121–132.

Prispevek k osvetljevanju korespondence dr. Henrika Tume: pisma Josipu Dolganu. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 26–31.

Branko Marušič:

In jaz pojdem z njimi. O narodnem heroju Janku Premrlu – Vojku ob stoletnici rojstva. V: *Primorski dnevnik*, 7. 3. 2020, št. 57, str. 11.

Pretvarjanje zgodovine – izjava 140 podpisov. V: *Delo, Sobotna priloga* (Prejeli smo), 14. 3. 2020, št. 61, str. 30.

Tako je bilo trpljenje. V: *Svobodna beseda*, april 2020, št. 54, str. 11.

Devetdesetletnica zgodovinarke dr. Milice Kacin-Wohinz. V: *Zgodovinski časopis*, 74/2020, št. 1–2, str. 234–242.

O Edvardu/Edku Ferjančiču - Tarasu. V: *Primorski duhovnik Edvard Ferjančič - Taras (1898–1957)*. Nova Gorica: OZZB za vrednote NOB et. al., 2020, str. 18–32.

O nastajanju Nove Gorice. V: *Umetnost na stičišču kultur. Umetnostnozgodovinski oris Mestne občine Nova Gorica Mestna občina Nova Gorica*. Ljubljana, Založba ZRC, 2019, str. 9–15.

Ponatis V: *Umetnost na stičišču kultur. Mestna občina Nova Gorica*. Ljubljana, Založba ZRC, 2019, str. 12–19.

[O Janku Premrlu – Vojku]. Zavrnil prirejene in neresnične trditve o njegovi smrti. V: *Svobodna beseda*, julij 2020, št. 57, str. 15.

O Novi Gorici in o okoliščinah njenega nastajanja. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 3–14.

Ravničan Štefan Širok (1849–1890), profesor klasičnih jezikov v Rusiji. V: *Koledar GMD* 2021, str. 108–113.

Petra Testen Koren:

Milena Ferletič in njene *magdalenice* iz časa, ko je služila v Milanu. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 32–39.

Sledi prelomov v zapiskih Neže Rejec iz Poljubinja. V: *Tolminski zbornik*, str. 155–172 (soavtorstvo z U. Strle, v tisku).

(War)Fare: Women Behind the Isonzo Front Line and the Issue of Food. V: *Guerra senz' armi*. Rovereto: Museo Storico Italiano della Guerra, (v tisku).

Uredniško delo:

Ljubljanski izobraženci skozi čas: izobraževanje Ljubljančanov na dunajski univerzi 1392–1917. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU; Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019. 524 str., ilustr. Zbirka Življenja in dela, 23, Biografske študije, 16. Avtor Alojz Cindrič, sourednik Martin Grum.

Katarina Šrmpf Vendramin:

Sodobna raba pripovednega izročila v občini Rogaška Slatina in okolici. V: *Traditiones* 48/3 (2019), str. 93–111.

Anton Mrkun in Ljubič Tone: Narodopisna knjižnica. V: *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 60/2 (2020), str. 75–76.

Razmišljanja o »novem« vsakdanjiku: strah in meje v času epidemije. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 62–67

Uredniško delo:

Traditiones: zbornik Inštituta za slovensko narodopisje, št. 49 (3) (gostujoča sourednica skupaj s Š. Ledinek Lozej). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2020.

Danila Zuljan Kumar:

Identity and discursive practices of Friulians and Slovenes in the Province of Udine, Italy, in recent decades. V: *Dialectologia: revista electrònica*, 2020, št. 24, str. 273–296.

The agricultural lexis of the village of Medana (the Goriška Brda region, Slovenia) from the point of view of the Slavic-Romance language contact. *Open Geosciences* (v tisku).

Zakaj je nadiško narečje v Italiji slovensko narečje: strokovno mnenje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. (skupaj z N. Gliha Komac, J. Gostenčnik, J. Ježovnikom, K. Kenda-Jež, M.

Šeklijem in J. Škofic). V: *Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša*, 2020, 26, št. 1.

Terski zgodbi o hudiču. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 17 (2020), str. 58–61.

Pivo. V: *Delo*. 8. 8. 2020, spletni vir: <https://www.delo.si/magazin/zanimivosti/pivo>.

REDNA IN IZREDNA DEJAVNOST

Jasna Fakin Bajec:

Strokovno sodeluje z Društvom gospodinj in dramske skupine Planina pri Ajdovščini in Društvom za razvoj kmetijstva in turizma na Krasu Planta. Je članica uredniškega odbora revije *Andragoška spoznanja*.

V letu 2020 je svoje raziskovalno delo s področja razumevanja in uporabe kulturne dediščine v sodobnem svetu usmerila v razvoj pet-zvezdičnih turističnih paketov na Krasu. V sodelovanju s člani društva Planta in Območno razvojno agencijo ORA d.o.o. s Sežane nadaljuje razvoj gastronomskega turističnega paketa *Kras/carso food tour: Doživeto okušanje Krasa*. S člani Društva Planta je sodelovala pri pripravi turističnega gastronomskega spominka »*Kraška gmajna v šalčki*«, za katero je društvo prejelo zlato priznanje za kulinarčni in gastronomski spominek v Mediteranski Sloveniji, ki ga je podelila Turistična zveza Slovenije.

V sodelovanju z Društvom gospodinj iz Planine je pripravila kulinarčni in gastronomski spominek »*Poljnto smo jejli vsak večjr ...*«.

V sodelovanju z Občino Kanal ob Soči je pripravila dokumentacijo za vpis liškega pusta in vzreje avtohtone soške postrvi v Register nesnovne kulturne dediščine Republike Slovenije.

V sodelovanju s Petro Testen Koren (ZRC SAZU, Inštitut za kulturno zgodovino) sodeluje v zgodovinski raziskavi o tekstilnih delavkah in hišnih pomočnicah na Komenskem Krasu. V letu 2020 je bilo izvedenih več intervjujev s starejšimi krajankami iz Občine Komen.

Petra Kolenc:

Od leta 2015 je članica ožjega uredniškega odbora *Goriškega letnika: zbornika Goriškega muzeja* ter izvršna urednica *Izvestja* Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici.

Od avgusta 2017 je del delovne skupina za pripravo kandidature Poti miru – dediščina 1. svetovne vojne za vpis na Unescov Seznam svetovne dediščine.

Sodeluje pri pripravi programov za EPK, je avtorica ideje o knjigotrškem središču, ki je bilo upoštevano pri pripravi Lokalnega programa za kulturo pri MONG.

Od leta 2008 je urednica knjižne zbirke *Besede s Planote*, ki izdaja publikacije s področja Trnovske planote.

Špela Ledinek Lozej:

Špela Ledinek Lozej je članica znanstvenega sveta Narodne in študijske knjižnice v Trstu, akcijske skupine 6 EUSALP, širšega uredniškega odbora *Goriškega letnika*, enciklopedije *Dedi in Heriskopa*. Koordinirala in pripravila je vpis enote *Planinska paša in predelava mleka* v Register nesnovne kulturne dediščine Republike Slovenije ter zastopa Ministrstvo za kulturo RS v mednarodni delovni skupini za pripravo vpisa *Alpske dediščine prehrane* na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Neva Makuc:

Od leta 2015 je članica širšega uredniškega odbora *Goriškega letnika: zbornika Goriškega muzeja*.

● Petra Testen Koren:

V sodelovanju z Jasno Fakin Bajec (ZRC SAZU, Inštitut za kulturne in spominske študije) v okviru ERC Advanced Grant projekta EIRENE (Post-war transitions in gendered perspective: the case of the North-Eastern Adriatic region) proučuje položaj tekstilnih delavk in hišnih pomočnic na Komenskem Krasu. V letu 2020 je bilo izvedenih več intervjujev s starejšimi krajkankami iz Občine Komen.

Življenja in dela, Biografske študije. Testen, Petra (urednica 2015–). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2015–.

Življenja in dela, Kulturnozgodovinske študije. Testen, Petra (urednica 2013–). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006–.

Članica mednarodnega uredniškega odbora *Retrospektiv*, Znanstvene revije za zgodovinopisje in sorodna področja.

Od leta 2020 je članica ožjega uredniškega odbora *Novega Slovenskega biografskega leksikona* in področna urednica (balet).

● Danila Zuljan Kumar:

Koordinira delo na RP Nova Gorica, pripravila je program dela RP Nova Gorica za leto 2020 za Znanstveni svet ZRC SAZU ter vsebinski in finančni načrt dela za 2020 za projekt *Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa* za sofinancerja, to je MONG. Skupaj s P. Kolenc je pripravila polletno in letno finančno poročilo o projektu *Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa*. Zbrala je predloge sodelavk RP ZRC SAZU v Novi Gorici za EPK. V okviru tega skupaj z dr. Tanjo Gomiršek iz Goriškega muzeja in ZKMTŠ Brda pripravlja vsebinsko obogatitev pohodnih poti po Brdih. Sodeluje v slovensko-italijanski skupini, ki pripravlja dokumentacijo za vpis pokrajine Brda/Collio/Cuei na Unescov seznam kulturne dediščine. Sodelovala je pri pripravi prijave mednarodnega evropskega projekta z naslovom Cultural GONG, katerega vodilni partner je bila Fakulteta za umetnost Univerze v Novi Gorici. Jezikovno je pregledala *Izvestja* ter različne dokumente, povezane z RP Nova Gorica,

Je članica nadzornega odbora ZKMTŠ Občine Brda, v okviru katerega se ocenjuje projektne predloge na razpis Zavoda.

● Katarina Šrmpf Vendramin:

Strokovno sodeluje s folklornimi skupinami po Sloveniji, v zadnjih letih še posebej intenzivno s skupinami na Goriškem (Folklorna skupina Gartrož, Folklorna skupina Razor Tolmin, Folklorna skupina Na placi iz Šempetra).

Od leta 2018 je članica uredniškega odbora strokovne revije s področja folklorne dejavnosti *Folklornik*.

Od leta 2015 je strokovna spremljevalka srečanj odraslih folklornih skupin na srečanjih v organizaciji Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije.

SODELOVANJE PRI TEKOČIH PROJEKTIH IN PROGRAMIH ZRC SAZU**Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa**

(Projekt sofinancirata Mestna Občina Nova Gorica in Občina Brda)

** Jasna Fakin Bajec:**

V letu 2020 je v sodelovanju z Zavodom za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina, Mestno občino Nova Gorica in Društvom Humanistov Goriške pripravila raziskovalni projekt *Nova Gorica – mesto v gibanju*, v katerem so bile zasnovane aktivnosti za participativno raziskovanje, ohranjanje in vzdržno rabo urbane dediščino Nove Gorice z vključevanjem različnih ciljnih skupin (zlasti starejših generacij in mladih) ter za skupno pripravo kulturnih, turističnih in izobraževalnih programov. Predlagane aktivnosti je Društvo Humanistov Goriške prijavilo v program Nova Gorica – Evropska prestolnica kulture 2025. Hkrati se bo del zastavljenih nalog izpeljalo v okviru projekta FARO: the Dissonant Heritage in European Towns – Creating a European narrative of contested identities through citizens' participation (Evropa za državljane), ki ga od leta 2020 vodi Mestna občina Nova Gorica.

** Petra Kolenc:**

Specialna znanstvena knjižnica Raziskovalne postaje v Novi Gorici (Biblioteka SAZU, Hn) ter knjižnica in arhiv dr. Henrika Tume:

Vodi specialno znanstveno knjižnico RP v Novi Gorici (COBISS Biblioteka SAZU, Raziskovalna postaja, Hn) ter skrbi za arhiv in knjižnico dr. Henrika Tume. Knjižnica je tudi v letu 2020 obogatila svoj fond z zamenjavami, nakupi ter darovi. V letu 2020 je bilo skupaj izposojenih 122 enot knjižničnega gradiva. Novo katalogiziranih v sistemu Cobiss pod Hn je bilo 85 enot. Inventariziranih je bilo tudi dodatnih 8 enot drobnega tiska goriškega (primorskega) domoznanstva (skupaj 530 enot) ter 98 enot preostalega (predvsem) periodičnega tiska, ki ga postopoma vključujemo v vzajemno katalogizacijo.

Popis Tumove pisemske zapuščine:

Od maja 2020 poteka metapodatkovni popis in digitalizacija Tumove zapuščine: digitaliziranih in v metapodatkovno bazo je bilo vpisanih 115 pisem iz Tumove pisemske zapuščine [črka A].

** Špela Ledinek Lozej:**

Etnološko raziskovanje dediščine in predvsem dediščinotvornih praks in procesov na stičišču vzhodnih Alp in severnega Jadrana.

** Neva Makuc:**

Ob arhivskem raziskovalnem delu v Furlaniji-Julijski krajini nadaljuje z evidentiranjem različnega gradiva, pomembnega tudi za slovensko zgodovino. Posebno pozornost posveča raziskovanju noveške zgodovine slovensko-italijanskega obmejnega prostora.

** Danila Zuljan Kumar:**

Priprava monografije o skladenjskih vprašanjih slovenskega narečnega jezika na primeru briškega in nadiškega narečja.

** Katarina Šrampf Vendramin:**

Sistematično delo na raziskovanju preteklih in sodobnih oblačilnih praks, temelječih na dediščini zahodne slovenskega narodnostnega prostora.

MEDNARODNI IN NACIONALNI RAZISKOVALNI TER APLIKATIVNI PROJEKTI

🌐 **WoP – Walk of Peace: Trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom** (vodja projekta na ZRC SAZU izr. prof. dr. Petra Svoljšak, Zgodovinski inštitut Milka Kosa)

🌐 **Petra Kolenc:**

Sodelavci ZRC SAZU v sklopu projekta WoP preučujejo umetniške odgovore na prvo svetovno vojno in s tem povezane teme o begunstvu in povojni obnovi Posočja in Furlanije, ki predstavljajo posebej pomembno sporočilo Poti miru. Izvajajo se arhivske raziskave in zbiranje podatkov o padlih vojakih avstro-ogrske vojske na soški fronti (posebej za območje Banjške planote in Krasa).

🌐 **Mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest v zgodovinskem okviru. Modernistična Nova Gorica in njeni konteksti**, aplikativni projekt ARRS (L6-8262) 2017–2020, (vodja projekta na ZRC SAZU doc. dr. Helena Seražin, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta)

🌐 **Alenka Di Battista in Klavdija Figelj:**

Umetnostnozgodovinski projekt obravnava nastanek povojnega modernističnega mesta Nova Gorica, njegovo urbanistično zasnovo, vlogo in pomen njegovih javnih in arhitekturnih spomenikov ter razvoj mesta od nastanka do danes. V okviru projekta potekajo temeljne umetnostnozgodovinske znanstvene raziskave povojnega urbanizma in modernistične arhitekture, ki bodo omogočile podrobne podlage za osnivanje smernic za boljše varovanje povojne dediščine na naših tleh ter pomagale podati temelje za pripravo ustreznih urbanističnih in konservatorskih načrtov podobnih urbanih naselij. Raziskovanje se namreč osredotoča tudi na študij primerljivih, podobno zasnovanih mest zlasti na področju Slovenije in celotne bivše Jugoslavije. Rezultati projekta bodo tako pripomogli k umestitvi povojne dediščine v širši jugoslovanski in evropski kontekst, znotraj katerih doslej še ni bila (ustrezno) identificirana in ovrednotena, in bodo služili kot vzorčni primer za raziskovanje modernistične arhitekturne in urbanistične dediščine drugih slovenskih mest, raziskovalne pristope pa bo moč aplicirati tudi na druga, podobno zasnovana evropska mesta.

Projekt je bil s prvotno predvidenega zaključka 30. 4. 2020 podaljšan do 30. 10. 2020. Nadaljevalo se je pisanje znanstvenih in strokovnih besedil ter s tem povezano delo v arhivih in knjižnicah in zbiranje fotografskega gradiva za spletno stran www.novagoricaart.si (Manuela Dajnko, Klavdija Figelj, Simona Kermavnar, Danila Zuljan Kumar), predvsem za bazi Osebnosti in Spomeniki. Nejc Bernik je pripravil plastnice za grafično 3D predstavitev nastanka in rasti mesta Nova Gorica skozi čas, ki služi kot osnova za mapiranje mesta z različnih vidikov. Ob tem je potekalo tudi topografsko delo za umetnostno topografijo MONG, ki so ga poleg članov projektne skupine izvajali še Blaž Kosovel, Simona Kermavnar in Zavod Dvorec G (izmere in izrisi arhitekturnih posnetkov sakralnih objektov).

Za marec načrtovano mednarodno znanstveno konferenco z naslovom *Mapping the Spaces of Modernist Cities within the Context of CIAM's Athens Charter* = *Mapiranje prostorov modernističnih mest v kontekstu načel CIAM-ove Atenske listine* smo zaradi epidemije covid-a 19 izvedli med 26. in 28. 8. 2020 v Veliki sejni dvorani Mestne občine Nova Gorica; konferenca je hkrati potekala tudi po spletu. Vsi prispevki so bili simultano prevajani in s tem dostopni tudi široki javnosti. Ob konferenci smo poleg programske knjižice s povzetki referatov in plenarnih predavanj izdali tudi e-konferenčni zbornik (<https://omp.zrc-sazu.si/zalozba/catalog/book/1912>), ki sta ga uredili Katarina Mohar in Barbara Vodopivec. Na konferenci so sodelovali skoraj vsi člani projektne skupine:

referate so imeli Nejc Bernik, Klavdija Figelj, Tanja Martelanc, Helena Seražin in Barbara Vodopivec, posameznim sekcijam so predsedovali Alenka Di Battista, Franci Lazarini, Tanja Martelanc, Katarina Mohar, Helena Seražin in Barbara Vodopivec. V program vključeno javno predstavitev žepnice *Občinska stavba v Novi Gorici* je povezovala njena urednica, Marjeta Ciglenečki.

V letu 2020 smo poleg že omenjenega e-zbornika izdali še več drugih publikacij: umetnostni vodnik *Umetnost na stičišču kultur: umetnostnozgodovinski oris Mestne občine Nova Gorica* (2019) in njegov angleški prevod *Art at a cultural crossroads: Art historical outline of the Nova Gorica Municipality* (2020), ter v angleščino prevedeno protokolarno knjigo *Art at a cultural crossroads: Municipality of Nova Gorica* (2020), ki so plod sodelovanja inštitutskih sodelavcev (Helena Seražin, Gorazd Bence, Tina Košak, Vesna Krmelj, Franci Lazarini, Katarina Mohar, Mija Oter Gorenčič, Andreja Rakovec, Barbara Vodopivec in Andrea Furlan), sodelavcev Raziskovalne postaje ZRC v Novi Gorici (Branko Marušič, Klavdija Figelj) in sodelavcev Goriškega muzeja Kromberk – Nova Gorica (Katarina Brešan). V tisku pa je tudi žepnica *Stanovanjska gradnja v Novi Gorici* (2020) Alenke Di Battista in Helene Seražin. Zelo odmevna sta bila tudi prispevka v *Izvestjih* 2019 Alenke Di Battista (*Zametki novogoriškega hotela Park*) in Klavdije Figelj (*Lehrmanovi Argonavti, želja po izvirnosti za vsako ceno*).

Ves čas projekta je potekala tudi promocija rezultatov, od javnih vodstev (Alenka Di Battista po občinski stavbi v Knjižnici pod krošnjami), javnih predstavitev publikacij (tiskovne konference) in intervjuji v lokalnih in državnih javnih tiskanih in radijskih občilih. Rezultate projekta smo javno predstavili 29. septembra 2020 v Veliki sejni dvorani Mestne občine Nova Gorica.

 100 % lokalno, aplikativni raziskovalni projekt financiran iz programa Alpine Region Preparatory Action Fund II - ARPAF II (vodja projekta na ZRC SAZU doc. dr. Špela Ledinek Lozej, Inštitut za slovensko narodopisje)

Špela Ledinek Lozej:

Potrošnike vse bolj zanimajo »vrednote«, povezane s kmetijsko-živilskimi proizvodi. Te vrednote so povezane z lokalno pridelavo in predelavo, načrtnim vključevanjem majhnih ali srednje velikih kmetij in z okolju prijaznejšimi načini pridelave. Projekt se osredotoča na krepitev kratkih kmetijsko-živilskih oskrbovalnih verig na območju Alp, ki jih v tem projektu razumemo kot množico vzajemno sodelujočih deležnikov pri lokalni pridelavi in predelavi.

 Historične interpretacije 20. stoletja (vodja programa prof. dr. Oto Luthar, Inštitut za kulturne in spominske študije)

Jasna Fakin Bajec:

Program se med drugim osredotoča na politike spomina (revizionizem, vpliv popularne kulture, vpliv institucij na popularne interpretacije zgodovine ...). V primerjalni perspektivi obravnava spremembe v spominski krajini v srednji in jugovzhodni Evropi in s poglobljenim primerjalnim razmislekom odkriva razsežnosti (re)apropriacije in izpogajanja spomina na različnih družbenih ravneh in v stičišču med lokalnim, nacionalnim, evropskim in globalnim. Jasna Fakin Bajec se je v letu 2020 ukvarjala s konceptom disonantne dediščine v kontekstu razumevanja urbane dediščine Nove Gorice in pomenom kulturnih in človekovih pravic na polju (so)ustvarjanja kulturne dediščine, kjer ima lokalno prebivalstvo čedalje večjo vlogo in pomen. V sodobni, neoliberalni in tržno usmerjeni družbi, so kulturne pravice nosilcev dediščinskih praks žal večkrat kršene in neupoštevane.

🌀 **Dediščina v akciji: Participativne metode in digitalni učni viri za vključevanje mladih v dediščinske prakse in izobraževalno-vzgojne vsebine**, ciljni raziskovalni projekt, financer: ARRS in Ministrstvo za kulturo (V6-1922), (vodja projekta dr. Martin Pogačar, Inštitut za kulturne in spominke študije)

🌀 **Jasna Fakin Bajec:**

Osrednji namen projekta je razviti in analizirati participativne metode in IKT orodja, da bi osnovnošolcem in srednješolcem približali kulturno dediščino na zanimiv, ustvarjalen in sodoben način, ter jih hkrati aktivno vključili v različne dediščinske akcije. V ta namen raziskovalci iz ZRC SAZU in računalniškega podjetja ARCTUR d.o.o v sodelovanju z mladimi, učitelji in strokovni sodelavci iz kulturnih in dediščinskih institucij razvijamo prototip digitalnega učnega vira, ki bo spodbujal samostojno interpretacijo, povezovanje in sintezo informacij ter kritično razmišljanje o dediščini pekarstva v Vipavski dolini nekoč in danes.

V letu 2020 je projekta skupina aktivno sodelovala z dijaki 3. letnikov gimnazije iz Srednje šole Venon Pilon, pod mentorstvom profesorice mag. Melite Lemut Bajec. Projektna skupina je z dijaki analizirala dobre in slabe prakse uporabe IKT na polju digitalne dediščine, zbrala avdio, video in fotografsko gradivo o dediščini ter razmišljala, kako tradicijo priprave kruha, ki je prepletena s številnimi čustvi, predstaviti kot digitalni predmet. Dijaki so aktivno sodelovali tudi pri zasnovi in oblikovanju digitalnega učnega vira. Projektne aktivnosti so še zajemale intervjuje z učitelji in kustosi iz Goriškega muzeja. Zbrano gradivo se bo uporabilo za vsebino učnega vira, pripravo priručnika za učitelje in smernice za Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

🌀 **Domače in umetnostne obrti: dediščina in sodobnost** (operacija sodelovanja LAS, sofinanciran s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja preko Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020 / ukrep LEADER / podukrep 19.3), projektni partner ROD Ajdovščina in Občina Ajdovščina (Predstavnik LAS Vipavska dolina), ZRC SAZU sodeluje kot zunanji strokovni partner

🌀 **Jasna Fakin Bajec:**

Občina Ajdovščina se v okviru operacije ukvarja z oživitvijo, revitalizacijo, prenosom in nadgradnjo znanj s področja mlinarstva in pekarstva. Glavni cilj aktivnosti je ovrednotiti pekarsko in mlinarsko dediščino ter razviti nove priložnosti za medsektorski razvoj novih, inovativnih, na dediščini temelječih produktov, storitev, in programov v sklopu podjetništva, turizma, trajnostnega in širšega družbenega razvoja. Hkrati se operacija zavzema za skupno sodelovanje različnih pekarskih ponudnikov, izmenjavo znanj in izkušenj s področja ohranjanja in revitalizacije dediščine ter njeno vključitev v sodobno življenje. ZRC SAZU pri projektu sodeluje kot zunanji izvajalec. V letu 2020 smo pripravili izobraževalne filme o predstavitvi tradicionalnega postopka pridelave žita in peke kruha, ki so se otrokom v vrtcu in osnovnih šolah predvajali v okviru tradicionalnega slovenskega zajtrka. Občini Ajdovščina smo še pomagali pri pripravi likovnega natečaja o kruhu.

🌀 **KAŠTELIR: Prazgodovinska gradišča in etnobotanika za trajnostni turizem in razvoj podeželja – od Krasa (preko Brkinov, Čičarije in Istre) do Kvarnerja** (Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija–Hrvaška, vodja projekta na ZRC SAZU dr. Jasna Fakin Bajec, Inštitut za kulturne in spominke študije)

Jasna Fakin Bajec:

Rdečo nit projekta predstavljajo ostanki gradišč (kaštelirjev), prezrte dediščine iz praskupnosti (iz bronaste in železne dobe – t.j. 2. in 1. tisočletja pr. n. št.), ki so se skozi čas zarasla in precej uničila. Z izgubo povezav s starodavno preteklostjo se je izgubilo tudi znanje o takrat rastočih rastlinah in njihovi uporabi. Glavni namen projekta je aktivno ohranjati dediščino gradišč ter obuditi starodavno povezanost ljudi z divjimi užjitnimi rastlinami in jih tako predstaviti za sodobni čas. ZRC SAZU v projektu sodeluje kot zunanji partner Občine Komen. V letu 2020 smo analizirali strokovno in znanstveno gradivo o življenju v gradiščih in etnobotaniki obravnavanega območja ter pripravili izhodišča za razvoj turističnih paketov po merilih 5-zvezdičnega turizma. V sodelovanju z Društvom planta smo pripravili smernice za pripravo prazgodovinskega krožnika in menija.

 NewPilgrimAge: 21th century reinterpretation of the St. Martin related shared values and cultural heritage as a new driver for community-sourced hospitality, mednarodni evropski projekt, sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, program transnacionalnega sodelovanje Srednja Evropa 2014–2020, (vodja projekta na ZRC SAZU dr. Jasna Fakin Bajec, Inštitut za kulturne in spominske študije)

Jasna Fakin Bajec:

Glavni namen projekta je bilo iskanje in preverjanje različnih pristopov, metod in sodobnih interpretacijskih orodij, kako dediščino sv. Martina približati mladim in malim podjetnikom na način, da jo bodo razumeli kot pomemben vir za iskanje možnih poti iz trenutnih socialnih, kulturnih, gospodarskih in okoljevarstvenih problemov. Partnerji so v okviru projekta oblikovali in testirali inovativna komunikacijsko-informacijska orodja za promocijo, ohranjanje in rabo dediščine. ZRC SAZU je sodeloval kot strokovna institucija. V letu 2020 smo pripravili model o načinih vrednotenja kulturne dediščine s pomočjo lokalne skupnosti (Community-Sourced Cultural Heritage Valorization Model). S pomočjo dobrih praks, ki so jih testirali partnerji, smo izpostavili glavne korake, kako doseči sodelovanje skupnosti v projektih, povezanih s kulturno dediščino, kako implementirati procese ovrednotenja preteklih stvaritev, ter kako prepričati mlade generacije, da ustvarjanje lokalne dediščine lahko omogoči številne priložnosti za uresničevanje drznih idej v praksi. Glavni poudarki iz modela, ki je izšel kot e-knjiga, so predstavljeni v krajšem priročniku, ki je izšel tudi v slovenskem jeziku.

 Toponomastična dediščina Primorske (vodja projekta dr. Matjaž Bizjak, Zgodovinski inštitut Milka Kosa)

Neva Makuc:

Projekt prispeva k izdelavi Slovenske historične topografije (<https://topografija.zrc-sazu.si/about/>), saj je osredotočen na topografske podatke primorskega območja. Poskuša se torej identificirati čim večje število paleonimov, nanašajočih se na primorski prostor.

 Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti (vodja programa dr. Miha Preinfalk, Zgodovinski inštitut Milka Kosa)

Neva Makuc:

V okviru programa se N. Makuc posveča raziskovanju izbranih poglavij novoveške zgodovine obmejnega slovensko-italijanskega prostora (npr. kolektivne zavesti v obmejnem prostoru, historiografija itd.).

🌀 **Post-war transitions in gendered perspective: the case of the North-Eastern Adriatic region** (ERC Advanced Grant projekt EIRENE) (vodja prof. dr. Marta Verginella) več glej: <http://project-eirene.eu>

🌀 **Novi Slovenski biografski leksikon** (vodja dr. Oto Luthar)

🌀 **Petra Testen Koren:**

Redakcija IV. zvezka Novega Slovenskega biografskega leksikona: črka C, Č, Ć.

🌀 **Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks** (raziskovalni program Inštituta za slovensko narodopisje) (vodja izr. prof. dr. Jurij Fikfak)

🌀 **Katarina Šrimpf Vendramin:**

Program se osredotoča na raziskave kulturnih prostorov in praks, reprodukcije tradicije in sodobne inovativnosti. Ko se poudarja procesualnost kulturnih praks, mislimo na socializacijo/inkulturacijo, na medgeneracijski prenos znanja, veščin in kulturne dediščine, upoštevamo vplive in posege države in EU (evropeizacija) in posledično dinamiko med lokalnim in globalnim. Vsi ti procesi se razkrivajo kot kulturni kronotop, v katerem sta zajeti historična in prostorska dimenzija vsakega pojava ali prakse. Dr. Katarina Šrimpf Vendramin se v okviru programa ukvarjala z identitetnimi praksami, kot se kažejo v slovstveni folklori.

🌀 **Tradicionalne paremiološke enote v dialogu s sodobno rabo**, temeljni raziskovalni projekt ARRS (J6-2579), 2020–2023 (vodja projekta dr. Saša Babič, Inštitut za slovensko narodopisje)

🌀 **Katarina Šrimpf Vendramin:**

Pregovorni izrazi so vrsta stalnih besednih zvez, ki se uporabljajo v vsakdanjem jeziku in jih opredeljujejo skupnost, čas in kraj; to so kratke folklorne oblike z velikim semantičnim potencialom, ki razkrivajo svetovne nazore in vrednote, navodila in prepovedi določene kulture. Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU hrani obsežno in zelo dragoceno zbirko slovenskih pregovorov, ki je nastajala več kot 50 let, vendar pa ti doslej niso bili strukturirani v skladu s sodobnimi standardi digitalnih jezikovnih virov in niso javno dostopni. Projekt vključuje dva glavna cilja. Prvi cilj je vzpostaviti povezavo med folkloristiko in digitalno humanistiko, kar bo bistveno povečalo temeljitost analize in spodbudilo povezovanje folklornih gradiv z digitalnimi korpusi, hkrati pa bo obogetena tudi vsebina korpusov. Drugi glavni cilj projekta bo semiotična in etnolingvistična analiza pregovorov iz arhiva in v vsakodnevni komunikaciji za izris družbenega zemljevida stereotipov in s tem tudi globlje razumevanje kulturnega okolja. Analiza bo izpostavila tudi vprašanje, ali so pregovori kot del nematerialne kulturne dediščine arhivski prežitki ali v določeni meri vztrajajo kot pragmatični del komunikacije.

🌀 **Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih**, aplikativni projekt ARRS (L6-9364), 2018–2021 (vodja projekta dr. Dan Podjed, Inštitut za slovensko narodopisje)

🌀 **Katarina Šrimpf Vendramin:**

Glavni cilj projekta je razvoj inovativne tehnološke rešitve, ki bo spremljala in prikazovala, kje in kako nastajajo odpadki v gospodinjstvih, in spodbujala zmanjševanje njihove količine. Razvoj te rešitve temelji na etnografiji in pristopu, usmerjenem k ljudem. Zato v projektni skupini izvajajo primerjalne raziskave praks in navad na področju ravnanja z odpadki v šestih mestih: Ljubljana

(Slovenija), Gradec (Avstrija), Trst (Italija), Zagreb (Hrvaška), Oslo (Norveška) in Dubaj (Združeni arabski emirati). Raziskava omogoča vpogled v življenje in delo »nevidnih« akterjev, npr. smetarjev, delavcev na smetiščih in ljudi, ki delajo v obratih za recikliranje, hkrati pa opiše lokalne navede, povezane z odpadki, ter predstavi odpadne stvari kot pomemben dejavnik v globalnem omrežju proizvodnje in potrošnje.

 Slovenska in estonska sodobna šolska folklor, bilateralni projekt ARRS (BI-EE/20-22-009), 2020–2022 (vodja projekta na ZRC SAZU dr. Saša Babič, Inštitut za slovensko narodopisje)

 Katarina Šrimpf Vendramin:

Glavni cilj projekta je analizirati in primerjati sodobno šolsko folkloro (npr. šale, uganke, rituale) ter njihovo dinamiko v dveh evropskih državah z različnima geografskima položajema in značilnostmi, podobno zgodovino in hkrati brez neposrednega stika: Estonijo in Slovenijo. Projekt bo identificiral tradicijo in transformacije folklornega gradiva, igrivost in kreativnost v (novih) oblikah ter odraz družbene realnosti, iz katere so ustvarjeni. Namen projekta je ustvariti nove dinamične primerjalne pristope tako z medkulturnega kot tudi diahronnega in sinhronnega vidika, ki ponuja edinstvene in unikatne vidike tako v slovenski kot v estonski folkloristiki. Rezultat tega sodelovanja bo nov metodološki okvir za primerjalne in medkulturne študije folklornih form ter na novo zbrano gradivo med otroki, ki bo dodano v arhiv obeh sodelujočih institucij.

 Create to Connect à Create to Impact, mednarodni evropski projekt, sofinanciran iz nadnacionalnega programa Evropske unije Ustvarjalna Evropa (vodja projekta na ZRC SAZU dr. Dan Podjed, Inštitut za slovensko narodopisje)

 Katarina Šrimpf Vendramin:

Prvi projekt z naslovom Ustvarjaj za povezave se je začel leta 2012 kot skupno prizadevanje desetih evropskih kulturnih organizacij in treh pridruženih partnerjev za ustvarjanje povezav med umetniškimi in raziskovalnimi institucijami ter občinstvom. Namenjen je bil iskanju novih produkcijskih modelov, ki lahko občinstvo pritegnejo na inovativne načine, in ustvarjanju novih javnih prostorov z dialogom in sodelovanjem. V novem projektnem ciklu se mreža širi z vključitvijo petih novih partnerskih organizacij, pozornost pa se od vzpostavljanja povezav preusmerja k ustvarjanju vpliva. Ta vpliv v projektnem kontekstu pomeni posebno vrednost, ki jo proizvedejo umetniške dejavnosti in tako spodbujajo družbene spremembe, inovacije, opolnomočenje in emancipacija.

 Dediščina na obrobjih: Novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega, interdisciplinarni raziskovalni program P5-0408 (vodja doc. dr. Špela Ledinek Lozej, Inštitut za slovensko narodopisje)

V dobi porajajočih se ekstremizmov in vse večje razdvojenosti družb se posamezniki in skupine soočajo z vprašanji, kako različne družbene pojave nagovoriti kolektivno in javno. Ob množici dediščinskih ustanov, konvencij in seznamov se zdi, da sta morda prav dediščina in proces njenega ustvarjanja primerna za povezovanje v skupnem vrednotenju preteklosti ter vizijah prihodnosti, iz česar pa so še vedno prepogosto izključene različne manjšinske skupine z neenakim dostopom do družbene in politične moči. Medtem ko je bilo razumevanje dediščine v 19. in prvi polovici 20. stoletja povezano predvsem z izgradnjo narodov in homogenih skupnosti, pa novejši premisleki izpostavljajo večperspektivno in množinsko razumevanje dediščine. V programski skupini se zato posvečamo predvsem premisleku o razmerjih moči ter o razpiranju in preseganju nacionalnega pri ustvarjanju dediščine, predvsem pa vrednotenju in analizi manjšinskih dediščin. Pri čemer de-

diščino razumemo kot inherentno disonantno, kot preteklost v sedanjosti, predvsem pa kot procesualno, tj. podvrženo nenehnim pogajanjem. Raziskovalno problematika je nagovorjena v petih tematskih sklopih: (1) Dediščina in pokrajina, (2) Dediščina na spreminjajočih se čezmejnih območjih, (3) Dediščina v mobilnem svetu, (4) Jezik v rabi – raba jezika in (5) Živeti z dediščino. Glavni cilj je identifikacija, evidentiranje, dokumentiranje, ovrednotenje in analiza alternativnih manjšinskih oblik, praks in interpretacij ustvarjanja dediščine. Raziskovalno delo je izrazito več- in interdisciplinarno; vključuje teoretska izhodišča in metodološke pristope preučevanja narodnega vprašanja, antropologije, etnologije, jezikoslovja, literarnih ved, geografije in zgodovinskega ter skuša na podlagi empiričnih raziskava in svežih (re)interpretacij kritično premisliti dosedanje teoretsko-konceptualna in metodološka raziskovalna izhodišča. Krajši raziskovalni izsledki in komentarji so objavljeni na spletnem portalu *Heriskop*. <https://dediscina.zrc-sazu.si/sl/home/>

Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, raziskovalni program (vodja na ZRC SAZU dr. Kozma Ahačič, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša)

Danila Zuljan Kumar:

Skupaj s sodelavci pripravlja tretjo knjigo *Slovenskega lingvističnega atlasa*, ki zajema pomensko polje »kmetijska opravila in orodja«. V okviru tega so bili izdelani komentarji in karte za vprašanja V286 *plug*, V286a *enojni plug*, V286b *dvojni plug*, V286a1 *ralo*, V297 *lemež*, V288 *črtalo*, V289 *držalo (ročice) pri plugu*, V303a *seno*, V303b *prva košnja*, V306 *otava*, V307 *vnuka*, V305 *mrva*, V304a *kopica sena za čez noč*, V304b *kopica sena za čez zimo* ter komentarji in karte za V286 *plug*, V286a *enojni plug*, V286b *dvojni plug*, V286a1 *ralo*, V297 *lemež*, V288 *črtalo*.

Portal Franček, Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in Šolski slovar slovenskega jezika. Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada (vodja projekta dr. Kozma Ahačič, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša)

Danila Zuljan Kumar:

Cilj projekta je med drugim nov šolski slovar slovenskega jezika, ki bo namenjen učencem do 5. razreda devetletke in bo vseboval okoli 2.000 geselskih sestavkov. V okviru portala Franček bo delovala tudi jezikovna svetovalnica za učitelje, ki bo razlagala jezikovne dileme, s katerimi se najpogosteje srečujejo učitelji in profesorji slovenskega jezika. Vključen bo tudi nabor gradiv za pouk slovenskega jezika v osnovnih in srednjih šolah z opisom učnih metod.

RADIJSKI IN TV NASTOPI TER ČASOPISNI ČLANKI

Alenka Di Battista:

Radio Koper, 14. 09. 2020: pogovor z novinarko Ingrid Kašča Bucik o žepnici *Občinska stavba v Novi Gorici*.

Špela Ledinek Lozej:

Intervjuvanec: Gomišček, Toni. Sir s planin je naša vez z dediščino. *Primorske novice*. 6. 1. 2020, leto 74, št. 129, str. 18–19.

*Več informacij o tekočih projektih je na voljo na spletni strani ZRC SAZU.

Poročilo je sestavila Petra Kolenc.